

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 STOCKHOLM

HÖGSTA DOMSTOLEN
JS 03

INKOM: 2021-03-31
MÅLNR: B 451-21
AKTBIL: 9

William Clayton ./ riksåklagaren angående sabotage mot blåljusverksamhet

(Svea hovrätts dom 2020-12-21 i mål B 12604-20)

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd med utgångspunkt från vad hovrätten funnit utrett om de faktiska omständigheterna med avseende på gärningspåståendena mot William Clayton om sabotage mot blåljusverksamhet. Därefter har Högsta domstolen förordnat att riksåklagaren ska lämna in svarsskrivelse över William Claytons överklagande. Jag vill anföra följande.

Justering av åtalet

Åtalet justeras på så sätt att i båda gärningspåståendena mot William Clayton om sabotage mot blåljusverksamhet ersätts ”Gärningen var sådan att den kunde förväntas allvarligt försvåra eller hindra brottsbekämpande verksamhet” med ”Gärningen var sådan att den kunde förväntas allvarligt försvåra eller hindra utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet” (se sista stycket på s. 6 och andra stycket på s. 7 i tingsrättens dom).

Bakgrund

Åtalet

William Clayton åtalades för sabotage mot blåljusverksamhet.

Enligt åtalet hade William Clayton i samband med polisens efterföljande av en annan person (Tommy Hahlin) angripit eller på annat sätt stört polisverksamhet genom att han kört ut med en lastbil framför polisbilen i syfte att blockera polisbilens färd. Gärningen angavs vara sådan att den kunde förväntas allvarligt försvåra eller hindra brottsbekämpande verksamhet. William Clayton påstods ha begått gärningen med uppsåt.

William Clayton åtalades vidare för försök till grov misshandel. I den delen påstods att han senare samma dag försökt att skada tre poliser genom att försöka köra på den polisbil de färdades i (samma polisbil som ovan). I andra

hand påstods att William Clayton genom att köra mot polisbilen och försöka blockera polisbilens färd angripit eller på annat sätt stört polisverksamhet. Gärningen angavs vara sådan att den kunde förväntas allvarligt försvåra eller hindra brottsbekämpande verksamhet. William Clayton påstods ha begått gärningen med uppsåt.

Samtidigt åtalades Tommy Hahlin för olovlig körning, grovt brott, och vårdslöshet i trafik. Enligt åtalet hade Tommy Hahlin under efterföljande av polisbil under stora delar av färd mellan Mora och Älvdalen kört personbil i en hastighet som väsentligt överstigit föreskriven hastighet, kört på fel sida av vägen samt kört över heldragen linje.

Tingsrättens dom

Tingsrätten dömde William Clayton för två fall av sabotage mot blåljusverksamhet till fyra månaders fängelse.

William Clayton förnekade att det var han som förde den mindre lastbil som är aktuell i åtalet.

Av tingsrättens domskäl framgår att poliserna Lars Kjellin, Filip Milton och Nathalie Engström patrullerade nattetid i centrala Mora när de upptäckte en bil som höll hög hastighet. De startade ett efterföljande med blåljusen påslagna. Bilen stannade inte utan fortsatte färdens mot Älvdalen (som ligger ca 40 km från Mora). De gärningar som William Clayton åtalats för hände i Älvdalen.

Tingsrätten fann utrett att en förare av en mindre lastbil försökt hindra polisen vid ett efterföljande. I denna del uttalades följande.

Poliserna Lars Kjellin, Filip Milton och Nathalie Engström har framstått som trovärdiga. De uppgifter de lämnat rörande den nu aktuella händelsen har varit samstämmiga. Genom deras uppgifter är det styrkt att en röd mindre lastbil, s.k. pickup, vid två tillfällen försökte hindra deras framfart när de med polissirener påslagna följde efter den bil Tommy Hahlin körde i syfte att stoppa denne. Vid det första tillfället kördes pickupen ut i en korsning och stannade när polisbilen skulle svänga vänster för att följa efter den bil Tommy Hahlin körde. Det andra tillfället inträffade en kort stund senare, några hundra meter norrut vid en Preem bensinstation, när polisen skulle köra efter Tommy Hahlin ut på riksväg 70 och pickupen, strax efter att Tommy Hahlin svängt ut på riksväg 70, körde in på Preems område rakt mot polisbilen som därmed hindrades. Vid båda tillfällena lyckades Lars Kjellin, som körde polisbilen, väja undan för pickupen och därmed undvika en krock. Lars Kjellin kunde därefter fortsätta förföljandet. Genom framförandet av pickupen har föraren stört polisverksamheten genom att försöka blockera polisbilens färdväg. Gärningen kunde förväntas allvarligt försvåra eller hindra brottsbekämpande verksamhet. Föraren har därmed med uppsåt, vid två tillfällen, gjort sig skyldig till blåljussabotage i enlighet med gärningsbeskrivningen.

Tingsrätten fann sedan styrkt att det var William Clayton som kört pickupen vid de båda tillfällena.

Tingsrätten ansåg det däremot inte styrkt att William Clayton försökt att köra på polisbilen vid det senare tillfället (där förstahandsyrkandet avsåg försök till grov misshandel). Här uttalade tingsrätten följande.

Lars Kjellin, Filip Milton och Nathalie Engström har uppgett att de uppfattade situationen som om William Clayton försökte köra på polisbilen när de skulle köra ut från Preem. De har uppgett att båda bilarna kan ha kört i ca 40 km/tim och att Lars Kjellin svängde undan och därigenom undvek att krocka med pickupen.

Händelsen måste ha haft ett mycket snabbt händelseförlopp och därigenom måste uppgifterna som poliserna lämnat värderas med försiktighet. Det är utrett att bilarna inte krockade. Om William Claytons syfte vore att krocka med polisbilen så borde detta ha kunnat ske genom att han hade svängt åt samma håll som polisen väjde till. Filip Milton uppfattade det som att pickupen krängde till, om detta var för att undvika en krock eller tvärtom har inte framgått.

Med hänsyn till att det framstår som osäkert varför bilarna inte krockade, om detta var William Claytons vilja, är det inte styrkt att William Clayton försökte köra på polisbilen. Åtalet i denna del ska därför ogillas.

I påföljdsdelen konstaterade tingsrätten att William Clayton vid två tillfällen försökt hindra polisen från att kunna genomföra sina uppgifter. Det gemensamma straffvärdet ansågs uppgå till fyra månaders fängelse. Tingsrätten uttalade vidare att brottet i sig var mycket allvarligt och att någon annan påföljd än fängelse inte kunde väljas. William Clayton dömdes därför till fyra månaders fängelse.

Samtidigt dömdes Tommy Hahlin för grov olovlig körning och grov vårdslöshet i trafik. Under efterföljandet hade han under stora delar av färden kört i en hastighet som väsentligt överstigit föreskriven hastighet, kört på fel sida av vägen och kört över heldragen linje. Tommy Hahlin överklagade inte tingsrättens dom i denna del.

Hovrättens dom

Efter att William Clayton överklagat fastställde hovrätten tingsrättens dom.

Hovrätten uttalade följande beträffande åtalet mot William Clayton.

Hovrätten delar fullt ut tingsrättens bedömning av vad som är utrett och ansluter sig till tingsrättens bedömning att det är styrkt att det var William Clayton som körde den aktuella bilen, samt att han uppsåtligen försökt blockera polisbilen i dess färd, dels vid korsningen på Dalgatan, dels vid Preem på Dalgatan, på det sätt som åklagaren gjort gällande. William Clayton ska alltså dömas för sabotage mot blåljusverksamhet vid två tillfällen i enlighet med vad tingsrätten kommit fram till. Med beaktande av att det rör sig om upprepade försök att hindra polisen i ett pågående efterföljande och de uppenbara riskerna för kollision, delar hovrät-

ten tingsrättens bedömning i fråga om straffmätning. Sabotage mot blåjusverksamhet är brott av sådan art att det finns en presumtion att välja fängelse som påföljd (se prop. 2018/19:155 s. 28). I likhet med tingsrätten anser hovrätten därför att påföljden ska bestämmas till fängelse. Tingsrättens dom ska alltså inte ändras.

Samtidigt dömdes Tommy Hahlin för grov olovlig körning och grov vårdslöshet i trafik.

Överklagandet

William Clayton har överklagat hovrättens dom och yrkat att Högsta domstolen ska ogilla åtalet. Under alla förhållanden yrkas att påföljden ska lindras.

För det fall Högsta domstolen delar underinstansernas bedömning att det är styrkt att William Clayton fört den aktuella pickupen hävdar han att gärningarna inte kan ha varit ägnade att allvarligt försvåra eller hindra den brottsbekämpande verksamheten. Även om gärningen kan anses vara ägnad att försvåra den brottsbekämpande verksamheten så begränsar rekvisitet ”allvarligt försvåra eller hindra” tillämpningsområdet till sådana åtgärder som typiskt sett når upp till en viss grad av menlig inverkan på uttrykningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet.

Enligt William Clayton har polisen inte sinkats nämnvärt i sitt efterföljande av den medtilltalade Tommy Hahlins bil genom det sätt på vilket föraren av pick-upen agerat. Även om poliserna upplevde att det fanns en risk för kollision har det funnits ett klart utrymme för den efterföljande polisbilen att parera pick-upen. William Clayton vill också hävda att bilderna från polisens rekonstruktion av händelserna inte ger en rättvisande bild då William Claytons bil är påtagligt mindre än den bil som användes i rekonstruktionen. Gärningarna kan enligt William Claytons uppfattning inte anses ha varit ägnade att allvarligt försvåra den brottsbekämpande verksamheten.

För det fall Högsta domstolen gör samma bedömning i skuldfrågan som underinstanserna gör William Clayton gällande att straffvärdet respektive straffmätningensvärde är lägre än fyra månaders fängelse. Gärningarna har inte sinkat polisernas efterföljande mer än nämnvärt. Detta bör beaktas vid bedömningen av gärningarnas samlade straffvärde. Agerandet utgör en s.k. annan otillbörlig åtgärd enligt 13 kap 5 c § första stycket 3 brottsbalken vilket bör bedömas lindrigare än ett sådant handlande som anges i punkterna 1 och 2. Varken person eller egendom har kommit till skada genom förarens agerande och det föreligger inte några försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet. Påföljden bör därför lindras.

Grunder

Sabotage mot blåljusverksamhet

Bestämmelsen

Enligt 13 kap. 5 c § första stycket brottsbalken döms den för sabotage mot blåljusverksamhet som angriper eller på annat sätt stör polisverksamhet, räddningstjänst eller ambulanssjukvård genom att (1) använda våld eller hot om våld mot verksamhetens personal eller mot personer som bistår verksamheten, (2) tillgripa eller skada fordon eller annat hjälpmedel som används eller ska användas i verksamheten, eller (3) vidta annan otillbörlig åtgärd, om gärningen är ägnad att allvarligt försvåra eller hindra utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet. Straffet anges till fängelse i högst fyra år. I paragrafens andra stycke återfinns den grova varianten av brottet för vilket är stadgat fängelse i lägst två och högst arton år eller på livstid.

Förarbetena

Bestämmelsen om sabotage mot blåljusverksamhet infördes genom lagstiftning som trädde ikraft den 1 januari 2020. Av propositionen till bestämmelsen framgår att anledningen till att det straffrättsliga skyddet för de centrala blåljusverksamheterna behövde stärkas var att det kommit att bli ett allvarligt samhällsproblem att centrala blåljusverksamheter angrips och hindras från att utföra sina uppgifter. Det konstaterades att det på flera orter runt om i Sverige förekommer återkommande angrepp på polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård. Dessa angrepp sker främst i de områden som Polismyndigheten definierat som utsatta. Regeringen ansåg det vara av vikt att det finns ett starkt straffrättsligt skydd mot angrepp på central blåljusverksamhet. Utöver att bidra till att blåljusverksamheterna kan fullgöra sina samhällsviktiga uppdrag ansågs ett särskilt straffrättsligt skydd för funktionerna leda till att tryggheten hos och respekten för de personer som arbetar inom verksamheterna ökar. Trygghet hos personalen och respekt för yrkesrollerna ansågs i sig vara väsentligt för att långsiktigt kunna upprätthålla en hög kvalitet hos de olika funktionerna inom blåljusverksamheterna. Paragrafen fick sin utformning efter synpunkter från Lagrådet (se prop. 2018/19:155 s. 1, 10, 15 och 40).

Blåljusutredningen uttalade att de centrala blåljusverksamheterna, dvs. polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård, intar en särställning av främst två skäl. För det första är verksamheten minutoperativ; varje fördröjning i genomförandet av ett uppdrag kan få stora och ödesdigra konsekvenser för de intressen som verksamheten ska skydda, ytterst människors liv och hälsa. Detta innebär att det, till skillnad från i många andra verksamheter, inte är möjligt att utan vidare avvakta med eller avbryta ett uppdrag tills hotet avvärijts eller ytterligare skyddsåtgärder vidtagits. För det andra utövas blåljusverksamheterna mobilt och med relativt små enheter. Det betyder att det är svårt att minska eller undanröja riskerna för hot eller våld genom förebyggande åtgärder såsom för-

stärkt skalskydd på byggnader, inpasseringskontroll, inhägnader och ordningsvakter. Till detta angavs komma att olika enheter inom blåljusverksamheten kan behöva tas i anspråk på olika ställen samtidigt, vilket betyder att den samlade kapaciteten kan minska väsentligt om en större styrka av säkerhetsskäl behöver avdelas för ett uppdrag än vad som är nödvändigt för att klara uppdraget som sådant (se utredningens delbetänkande Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner, SOU 2018:2, s. 128).

Straffbestämmelsen omfattar att använda våld eller hot om våld mot blåljuspersonal och skadegörelse på eller tillgrepp av fordon etc. Därutöver straffbeläggs vissa andra åtgärder som är otillbörliga och därtill ägnade att allvarligt försvåra eller hindra utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet. I propositionen uttalas att med utryckningsverksamhet avses polisverksamhet på grund av en händelse eller ett brott som påkallar en omedelbar insats. Med brottsbekämpande verksamhet avses polisverksamhet som syftar till att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller till att utreda eller beivra brott. Utanför begreppet brottsbekämpande verksamhet faller alltså polisens hjälpande verksamhet och allmänna förvaltningsuppgifter. Polisens allmänna övervakningsverksamhet omfattas som regel av bestämmelsen eftersom övervakningen, vid sidan av att motverka störningar av ren ordningskaraktär, även har ett brottsbekämpande syfte. I detta sammanhang ingår således i begreppet brottsbekämpande verksamhet även t.ex. patrullering och övervakning vid stora evenemang eller demonstrationer (se a. prop. s. 20 f. och 41 f.).

För straffansvar förutsätts inte att angreppet eller störningen i det enskilda fallet verkligen lett till att verksamheten allvarligt försvårats eller hindrats. Det är tillräckligt att gärningen som sådan är ägnad att leda till att utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet allvarligt försvåras eller hindras. Med detta avses att en sådan följd typiskt sett ska framstå som en sannolik följd av angreppet eller störningen. I propositionen uttalas vidare följande (se a. prop. s. 42).

Varje gärning som kan anses ägnad att försvåra eller hindra utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet omfattas emellertid inte. Med det kvalificerande rekviritet *allvarligt* försvåra eller hindra menas att gärningen måste vara sådan att den typiskt sett innebär en viss grad av menlig inverkan på verksamheten. Hur stor påverkan som kan accepteras ska sättas i relation till dels angreppets karaktär, dels vilken verksamhet - utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet - som gärningen är ägnad att påverka. Allvarliga angrepp mot personal eller egendom medför typiskt sett ett allvarligt försvårande eller hinder av såväl utryckningsverksamhet som brottsbekämpande verksamhet. Att kasta sten på blåljuspersonal eller deras fordon är exempel på angrepp som regelmässigt omfattas av straffbestämmelsen. När det gäller utryckningsverksamhet är redan en väldigt liten påverkan typiskt sett ägnad att allvarligt försvåra eller hindra verksamheten. Det kan t.ex. handla om att under en utryckning ställa sig i vägen för eller genom annan störning försvåra framfarten för ett utryckningsfordon. Att ställa sig i vägen för patrullerande poliser innebär dock som regel inte ett allvarligt försvårande eller hinder av brottsbekämpande verksamhet.

Som *Lagrådet* är inne på är det endast i undantagsfall som en ordningsstörning kan anses ägnad att allvarligt försvåra eller hindra brottsbekämpande verksamhet.

I anslutning här till bör inflikas att Lagrådet konstaterade att det straffrättsliga ansvaret enligt lagrådsremissen skulle gälla angrepp även på polisens brottsbekämpande verksamhet, däribland den vanliga brottsförebyggande verksamheten. Ansvaret kunde därför aktualiseras också vid sådana polisinsatser som allmän patrullering, trafikövervakning och bevakning vid politiska demonstrationer. För att det avsedda resultatet skulle uppnås framstod det enligt Lagrådets bedömning som nödvändigt att inbegripa den brottsbekämpande verksamheten, även om tillämpningsområdet därmed blev vidsträckt. Lagrådet fortsatte enligt följande (se a. prop. s. 65 f.).

Vidare ska inte endast angrepp på person och egendom omfattas utan också sådant handlande som kan anses som bara otillbörligt. Det rör sig alltså om olika sorters åtgärder som är starkt olämpliga i sammanhanget. I detta avseende kan straffbestämmelsen föranleda en del svårigheter i tillämpningen. I varje enskilt fall måste det bedömas om omständigheterna är sådana att ett handlande, som inte utgör angrepp på person eller egendom, kan anses som otillbörligt och dessutom ägnat att allvarligt försvåra verksamheten.

I linje med vad som anförs i remissen får den bedömningen göras utifrån hur stor störning som i ett visst fall inte bör godtas, vilken karaktär handlandet har och vilken närmare verksamhet som handlandet är ägnat att påverka och riskerna för denna. Det bör samtidigt understrykas att handlandet – såsom framgår av brottsrubriceringen – ska vara att se som en form av sabotage av den ifrågavarande insatsen. Med tanke på den föreslagna straffskalan måste det i princip röra sig om en handling som i den uppkomna situationen är lika samhällsfarlig som de andra sabotagebrotten i kapitlet. Det lär sålunda enbart vara i yttersta undantagsfall som sådant som störande fotografering, högljudda protester och vägran att flytta sig är att bedöma som ägnat att försvåra en brottsbekämpande verksamhet på det allvarliga sätt som krävs för att ansvar ska föreligga, låt vara att sådana handlingar skulle kunna anses som otillbörliga.

När det gäller brottens subjektiva sida krävs uppsåt i förhållande till samtliga objektiva rekvisit. Något särskilt syfte hos gärningsmannen att försvåra eller hindra verksamheten krävs inte (se a. prop. s. 42).

Vad gäller påföljdsbestämningen uttalas i propositionen att sabotage mot blåljusverksamhet bör vara ett brott av sådan art som motiverar att påföljden bestäms till fängelse även om varken straffvärdet i sig eller tidigare brottslighet skulle motivera det. Styrkan av fängelsepresumtionen bör avgöras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet (se a. prop. s. 28 och 43).

Min bedömning

Hovrätten har funnit följande utrett.

William Clayton har vid två tillfällen, i Älvdalen, försökt hindra polisbilens framfart när de med polissirener påslagna följde efter den bil Tommy Hahlin körde i syfte att stoppa denne. Upprinnelsen till polisernas efterföljande av den av Tommy Hahlin förda bilen var att de patrullerade i centrala Mora när de upptäckte en bil som höll hög hastighet. De körde efter bilen och gav tecken åt den att stanna. Tommy Hahlin, som saknade gällande körkort, stannade inte utan ökade i stället farten och fortsatte färden efter riksväg 70 mot Älvdalen. Under stora delar av den ca 40 km långa färden mellan Mora och Älvdalen överskred Tommy Hahlin hastighetsbegränsningarna, körde över spärmlinjer och körde på fel sida av vägen. Under efterföljandet hade polisbilens blåljusen påslagna.

Vid det första av de tillfällen William Clayton dömts för gjorde Tommy Hahlin en vänstersväng från riksväg 70/Dalgatan. William Clayton körde då ut i korsningen, från den väg Tommy Hahlin kört in på, och stannade när polisbilens skulle svänga vänster för att följa efter Tommy Hahlin. Polisbilens förare lyckades väja undan för William Claytons pickup och därmed undvika en krock. Efterföljandet kunde sedan fortsätta.

Det andra tillfället inträffade en kort stund senare vid en bensinstation. Tommy Hahlin hade kört genom bensinstationens område och på nytt tagit sig ut på riksväg 70. Polisbilens skulle köra efter Tommy Hahlin. William Clayton svängde då in på bensinstationens område från riksväg 70 och körde rakt mot polisbilens som därmed hindrades. Även vid detta tillfälle lyckades polisbilens förare väja undan för William Claytons pickup och därmed undvika en krock. Efterföljandet fortsatte sedan.

Hovrätten har funnit att det rört sig om upprepade försök att hindra polisen i ett pågående efterföljande och att det funnits uppenbara risker för kollision.

Enligt min mening har William Claytons agerande att försöka blockera polisbilens färdväg i båda fallen utgjort otillbörliga åtgärder genom vilka han stört polisverksamheten. Om detta kan det inte råda något tvivel.

Enligt åtalet har William Claytons agerande varit sådant att det kunde förväntas allvarligt försvåra eller hindra poliserna brottsbekämpande verksamhet. Som framgått i det föregående uttalas i förarbetena till bestämmelsen om sabotage mot blåljusverksamhet att med utryckningsverksamhet avses polisverksamhet på grund av en händelse eller ett brott som påkallar en omedelbar insats. Med brottsbekämpande verksamhet avses polisverksamhet som syftar till att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller till att utreda eller beivra brott.

Poliserna patrullerade inne i centrala Mora när de upptäckte den av Tommy Hahlin förda bilen. Tommy Hahlin körde fort och poliserna bestämde sig för

att kontrollera fordonet och dess förare. De körde efter bilen och signalerade för att få bilen att stanna. Så långt är det enligt min mening fråga om brottsbekämpande verksamhet. Tommy Hahlin stannar emellertid inte utan ökar i stället farten. Han kör i hög fart mot Älvdalen. Under färden kör Tommy Hahlin över heldragna linjer och på fel sida av vägen. Polisen har under efterföljandet blåljusen påslagna. Tommy Hahlins agerande i detta skede måste enligt min mening utgöra en sådan händelse och innefatta brott som påkallade en omedelbar insats av poliserna. När William Clayton med sin pickup försökte blockera polisernas färd störde han således deras utryckningsverksamhet. Med anledning av detta justerar jag åtalet på så vis att det påstås att det varit fråga om utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet.

Nästa fråga är om William Claytons agerande varit ägnat att allvarligt försvåra eller hindra polisernas utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet. I förarbetena uttalas att för straffansvar krävs att gärningen som sådan är ägnad att leda till att utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet allvarligt försvåras eller hindras. Med detta avses att en sådan följd typiskt sett ska framstå som en sannolik följd av angreppet eller störningen. Med det kvalificerande rekvisitet *allvarligt* försvåra eller hindra menas att gärningen måste vara sådan att den typiskt sett innebär en viss grad av menlig inverkan på verksamheten. Hur stor påverkan som kan accepteras ska sättas i relation till dels angreppets karaktär, dels vilken verksamhet - utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet - som gärningen är ägnad att påverka. Allvarliga angrepp mot personal eller egendom medför typiskt sett ett allvarligt försvårande eller hinder av såväl utryckningsverksamhet som brottsbekämpande verksamhet. När det gäller utryckningsverksamhet är redan en väldigt liten påverkan typiskt sett ägnad att allvarligt försvåra eller hindra verksamheten. Det kan t.ex. handla om att under en utryckning ställa sig i vägen för eller genom annan störning försvåra framfarten för ett utryckningsfordon. Att ställa sig i vägen för patrullerande poliser innebär dock som regel inte ett allvarligt försvårande eller hinder av brottsbekämpande verksamhet.

William Clayton har vid två tillfällen försvårat, försökt hindra, polisernas utryckningsverksamhet när de följt efter den av Tommy Hahlin förda bilen i syfte att stoppa den. Vid det första tillfället körde William Clayton ut i korsningen och stannade när polisbilen närmade sig. Polisbilens förare tvingades väja undan för att undvika en krock. Vid det andra tillfället körde William Clayton rakt mot polisbilen. Även denna gång tvingades polisbilens förare väja undan för att undvika en krock. William Clayton har således i båda fallen skapat farliga situationer där föraren av polisbilen tvingats till snabba undanmanövrar för att undvika att fordonen kolliderade. Hovrätten har funnit att det rört sig om upprepade försök att hindra polisen i ett pågående efterföljande och att det funnits uppenbara risker för kollision. Enligt min mening bör William Claytons handlande anses utgöra sådana allvarliga angrepp mot poliserna som typiskt sett medför ett allvarligt försvårande eller hinder oavsett om det är fråga om

utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet. Om så inte skulle anses vara fallet kan följande sägas.

Som nämnts anser jag William Clayton har försvårat eller hindrat polisernas utryckningsverksamhet. När det gäller sådan verksamhet uttalas i förarbetena att redan en väldigt liten påverkan typiskt sett är ägnad att allvarligt försvåra eller hindra verksamheten. Som exempel nämns att under en utryckning ställa sig i vägen för eller genom annan störning försvåra framfarten för ett utryckningsfordon. Utifrån dessa förarbetsuttalanden kan det inte råda någon tvekan om att William Claytons agerande i båda fallen får anses ha varit ägnat att allvarligt försvåra eller hindra polisernas utryckningsverksamhet.

För det fall det inte skulle anses vara fråga om utryckningsverksamhet utan brottsbekämpande verksamhet kan följande sägas. Uttalandena i förarbetena om utryckningsverksamhet kontra brottsbekämpande verksamhet har som utgångspunkt att den förstnämnda polisverksamheten är av akut karaktär; en omedelbar insats krävs på grund av en händelse eller ett brott. Detta är visserligen generellt sett inte fallet vid brottsbekämpande verksamhet. I propositionen görs som nämnts en jämförelse mellan att ställa sig i vägen för utryckningsfordon respektive patrullerande poliser. Vidare hänvisas till att Lagrådet uttalat att en ordningsstörning endast i undantagsfall kan anses ägnad att allvarligt försvåra eller hindra brottsbekämpande verksamhet. I detta sammanhang nämnde Lagrådet åtgärder som störande fotografering, högljudda protester och vägran att flytta på sig.

De nu nämnda förarbetsuttalandena kan enligt min mening inte tas till intäkt för att kategoriseringen av verksamheten ska vara av mer eller mindre avgörande betydelse vid bedömningen av om det är fråga om en åtgärd som är ägnad att allvarligt hindra eller försvåra polisverksamheten. Brottsbekämpande verksamhet kan vara av olika slag och otillbörliga åtgärder som riktas mot poliser som utför brottsbekämpande uppgifter kan försätta dessa i trängda, akuta, situationer där omedelbara och riskfyllda, åtgärder måste vidtas i syfte att undanröja faran eller hotet. För övrigt kan även utryckningsverksamhet vara av varierande slag utifrån vad ett larm gäller, vad det är fråga om för brott och hur akut situationen är.

Till detta kommer att straffbestämmelsen om sabotage mot blåljusverksamhet tillkommit som en reaktion på det allvarliga samhällsproblemet att centrala blåljusverksamheter angrips och hindras från att utföra sina samhällsviktiga uppgifter. De centrala blåljusverksamheterna angavs inte en särställning då verksamheten är minutoperativ och utövas mobilt med relativt små enheter. Ett syfte med kriminaliseringen var att öka tryggheten hos och respekten för de personer som arbetar inom verksamheterna.

Mot bakgrund av det sagda anser jag att det enda rimliga är att bedömningen av vad som typiskt sett ska anses vara ett allvarligt försvårande eller hindrande av polisverksamhet görs med utgångspunkt i hur situationen ter sig i det enskilda fallet oavsett om det handlar om utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet.

William Claytons agerande har i båda fallen skapat farliga situationer där föraren av polisbilen tvingats till snabba undanmanövrar för att undvika att fordonen kolliderade. Hovrätten har funnit att det rört sig om upprepade försök att hindra polisen i ett pågående efterföljande och att det funnits uppenbara risker för kollision. Poliserna har således plötsligt försatts i akuta och riskfyllda situationer där föraren tvingats att omedelbart väja undan för att inte krocka med William Claytons pickup. Med hänsyn härtill anser jag att William Claytons handlande, även om poliserna skulle anses ha utövat brottsbekämpande verksamhet, har varit ägnat att allvarligt försvåra denna verksamhet.

William Clayton har handlat i uppenbart syfte att försvåra eller hindra polisernas efterföljande av Tommy Hahlin. Vidare har han känt till de omständigheter som ligger till grund för bedömningen att hans handlande har varit ägnat att allvarligt försvåra eller hindra polisernas verksamhet. William Clayton har därför handlat med erforderligt uppsåt och bör därför dömas för två fall av sabotage mot blåljusverksamhet.

Hovrätten har, med beaktande av att det rör sig om upprepade försök att hindra polisen i ett pågående efterföljande och de uppenbara riskerna för kollision, ansett att brottens gemensamma straffvärde motsvarar fyra månaders fängelse. Enligt min mening är straffvärdet i vart fall inte lägre än så. Sabotage mot blåljusverksamhet är ett brott av sådan art att det finns en presumtion att välja fängelse som påföljd. I ett fall som det förevarande bör presumtionen för fängelse vara stark. Hovrättens dom bör således fastställas.

Processuella frågor

Bevisning

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd med utgångspunkt från vad hovrätten funnit utrett om de faktiska omständigheterna. Någon bevisvärdering är således inte aktuell i Högsta domstolen. Jag åberopar därför ingen bevisning.

Frågan om huvudförhandling

Som nämnts är det, utifrån hur prövningstillståndet utformats, inte aktuellt med någon bevisvärdering i Högsta domstolen.

Den centrala frågan i målet är om William Claytons agerande varit ägnat att allvarligt försvåra eller hindra polisernas utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet. Målet aktualiserar således främst rättsliga övervägan-

den. Saken kan enligt min mening utredas tillfredsställande utan huvudförhandling.

I påföljdsdelen yrkar William Clayton att han ska dömas till en lindrigare påföljd och hävdar att straffvärdet understiger fyra månaders fängelse. William Clayton vill att Högsta domstolen ska uttala sig om vilka omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av straffvärdet särskilt med beaktande av att sabotage mot blåljusverksamhet är ett brott av sådan art att det finns en presumtion för att välja fängelse som påföljd.

Mot bakgrund av det sagda anser jag att målet bör kunna avgöras utan huvudförhandling. I sammanhanget bör noteras att Högsta domstolen meddelat prövningstillstånd i ett annat mål om sabotage mot blåljusverksamhet (mål B 6347-20). Det målet, vars handläggning kan antas komma att samordnas med det nu aktuella målet, kommer att avgöras utan huvudförhandling.

Petra Lundh

Lars Persson

Kopia till:

Utvecklingscentrum
Åklagarkammaren i Falun (AM-8634-20)